

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОБЛЕМИ АРХЕОЛОГІЇ ТА ДАВНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ»

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА
ВИННИЧЕНКА**

Статус дисципліни: *нормативна*

Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»		
Спеціальність	032 «Історія та археологія»		
Освітня програма	«Історія та археологія»		
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)		
Форма навчання	денна		
Курс	II курс		
Семестр	I семестр		
Обсяг дисципліни	Кредити	4	Години
	Лекційні		20
	Практичні/семінарські		20
	Лабораторні		-
	Самостійна робота		80
Семестровий контроль	<i>екзамен</i>		
Викладач	Лекції: Симоненко О.В, доктор історичних наук, професор, Семінарські заняття: Козир І.А., кандидат історичних наук, доцент.		
Контактна інформація	simonal@ukr.net i.a.kozyr@cuspu.edu.ua		
Кафедра	кафедра історії України та всесвітньої історії		
Факультет	факультет історії, бізнес-освіти та права		
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Найдавніший період історії України має достатньо обмежену джерельну базу. Він базується на залученні переважно речових джерел. Лише за доби раннього залізного віку до вивчення давньої історії України залучаються достатньо нечисленні пам'ятки писемності. Тож найтриваліший етап історії України ще зберігає багато «білих плям» або дискусійних проблем. Їх вивчення ґрунтується на застосуванні сучасних методологічних прийомів та дослідницьких технологій. Предметом навчального курсу "Проблеми археології та давньої історії України" є реконструкція економічних, суспільно-політичних, духовно-культурних процесів давнього періоду нашої історії на основі сучасної методології, актуальних досягнень історичної науки та широкого кола джерел.		
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Метою курсу є формування у майбутніх фахівців глибоких теоретичних знань про ключові проблеми археології та давньої історії України, загальних і фахових компетентностей, достатніх для здійснення самостійної дослідно-інноваційної, науково-організаційної та науково-педагогічної діяльності.		
Компетентності	Інтегральна компетентність: ІК Здатність розв'язувати комплексні завдання та проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері історичної науки, що передбачає глибоке переосмислення на основі сучасної методології і джерел наявних та продукування нових цілісних знань, впровадження сучасних досягнень історичної науки у професійну та/або науково-педагогічну діяльність. Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність до критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досліджень, генерування нових ідей під час вирішення дослідницьких і практичних завдань,		

	комплексних та інноваційних проблем. ЗК 7. Здатність працювати автономно. ЗК 8. Здатність знаходити, обробляти та критично аналізувати інформацію з різних джерел. ЗК 9. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії. ЗК 10. Здатність до фахового спілкування з непрофесіоналом у галузі. Фахові компетентності спеціальності: ФК 1. Володіти найбільш передовими, концептуальними та методологічними знаннями за спеціальністю 032 «Історія та археологія», уміння застосовувати їх у власних дослідженнях. ФК 2. Готовність до міждисциплінарних досліджень та залучення методик інших наук. ФК 3. Здатність застосовувати уміння критичного аналізу, оцінки і прогнозування нових та складних ситуацій. ФК 4. Здатність розробляти та реалізовувати власні науково-дослідні проекти, які дозволяють розв'язувати значущі наукові, соціальні, культурні, етичні проблеми і дають можливість переосмислити і створити нове знання. ФК 6. Здатність ініціювати наукові проекти у галузі історичної науки та у професійній сфері діяльності, проявляти лідерство та автономність на всіх етапах їх реалізації. ФК 7. Здатність визначати ступінь об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, встановлювати та оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації. ФК 8. Здатність дотримуватись етичних і моральних норм, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності. ФК 9. Готовність до професійної діяльності, з урахуванням особливостей фаху історика та актуальних проблем сучасної гуманітаристики. ФК 10. Здатність до популяризації науково-історичного знання. ФК 11. Готовність до роботи з ресурсами, необхідними для докторського дослідження.
Програмні результати (Чому можна навчитися)	<i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть здобути програмові результати навчання:</i> ПРН 4. Обізнаність та здатність переосмислювати концепції, наявні у фаховому методологічному та історіографічному дискурсі; готовність удосконалювати існуючі в межах області дослідження знання. ПРН 5. Уміння оцінювати ступінь висвітлення основних аспектів наукової проблеми та обґрунтовувати потребу її подальшої розробки. ПРН 9. Здатність дотримуватись етики наукових досліджень та принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності. ПРН 17. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення упродовж життя, відповідальність за навчання інших.
Зміст дисципліни	Тема 1. Археологія первісності: теоретичний та практичний аспект.. Тема 2. Сучасні концепції антропогенезу. Тема 3. Проблеми археології та історії кам'яного віку (1 млн. років тому – I тисяч. до н.е.) Тема 4. Трансформації енеолітичної доби в історії України (середина VI – IV тисяч. до н.е.) Тема 5. Культурно-історичні спільноти доби бронзи в Україні (III – поч. I тисяч. до н.е.) Тема 6. Передскіфський («кіммерійський») період в історії України (IX – середина VII ст. до н.е.) Тема 7. Скіфська доба в історії України як частина «скіфського світу»

	Євразії (сер. VII – IV ст. до н.е.). Тема 8. Степи Північного Причорномор'я у III ст. до н.е. - IV ст. н.е.. Тема 9. Феномен грецької цивілізації у Північному Причорномор'ї. Тема 10. Проблема походження слов'ян за археологічними та писемними джерелами.																				
Критерії оцінювання роботи студентів	Критерії виставлення балів під час поточного контролю Оцінювання якості знань здобувачів освіти здійснюється шляхом усного, чи письмового опитування, тестування. Поточний контроль проводиться на семінарських заняттях, під час виконання тестових та комплексних контрольних завдань, перевірки індивідуальних завдань тощо. Максимальний бал за результатами поточного оцінювання – 5 балів: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Кількість балів</th><th>Критерії оцінювання</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5</td><td>Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Вміє працювати з різними видами джерел. Здійснює креативну діяльність при підготовці до занять. Використовує сучасні комп'ютерні технології. Вміє працювати у колективі та автономно. Виконує усі поставлені завдання.</td></tr> <tr> <td>4</td><td>Здобувач володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки. Сумлінно ставиться до виконання завдань. Вміє працювати з різними видами інформаційних джерел. Виконує переважну більшість поставлених завдань.</td></tr> <tr> <td>3</td><td>Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Користується кількома групами інформаційних ресурсів. Допускається помилок.</td></tr> <tr> <td>1-2</td><td>Здобувач неякісно володіє знаннями. Не має достатніх навичок інформаційної культури. Відсутня системна підготовка до занять. Здобувач коротко доповнює своїх колег під час роботи на парі.</td></tr> </tbody> </table> Критерії оцінювання під час підсумкового контролю Підсумковою формою контролю навчальної дисципліни «Проблеми археології та давньої історії України» є екзамен. Проводиться у формі комп'ютерного тестування та усної співбесіди. Оцінювання під час тестування відповідає сумі набраних балів. Оцінювання під час усної співбесіди здійснюється за такими критеріями: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Кількість балів</th><th>Критерії оцінювання</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>16-20</td><td>Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Дає повні і аргументовані відповіді на поставлені запитання. Доповнює і виправляє відповіді колег.</td></tr> <tr> <td>11-15</td><td>Здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки під час відповіді. Виконує переважну більшість поставлених завдань.</td></tr> <tr> <td>6-10</td><td>Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Допускається помилок під час відповідей.</td></tr> <tr> <td>1-5</td><td>Здобувач володіє навчальним матеріалом частково. Допускається суттєвих помилок.</td></tr> </tbody> </table> Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів: поточний контроль (60 балів); екзамен (40 балів). Переводиться у шкалу ЄКТС та національну шкалу оцінювання.	Кількість балів	Критерії оцінювання	5	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Вміє працювати з різними видами джерел. Здійснює креативну діяльність при підготовці до занять. Використовує сучасні комп'ютерні технології. Вміє працювати у колективі та автономно. Виконує усі поставлені завдання.	4	Здобувач володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки. Сумлінно ставиться до виконання завдань. Вміє працювати з різними видами інформаційних джерел. Виконує переважну більшість поставлених завдань.	3	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Користується кількома групами інформаційних ресурсів. Допускається помилок.	1-2	Здобувач неякісно володіє знаннями. Не має достатніх навичок інформаційної культури. Відсутня системна підготовка до занять. Здобувач коротко доповнює своїх колег під час роботи на парі.	Кількість балів	Критерії оцінювання	16-20	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Дає повні і аргументовані відповіді на поставлені запитання. Доповнює і виправляє відповіді колег.	11-15	Здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки під час відповіді. Виконує переважну більшість поставлених завдань.	6-10	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Допускається помилок під час відповідей.	1-5	Здобувач володіє навчальним матеріалом частково. Допускається суттєвих помилок.
Кількість балів	Критерії оцінювання																				
5	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Вміє працювати з різними видами джерел. Здійснює креативну діяльність при підготовці до занять. Використовує сучасні комп'ютерні технології. Вміє працювати у колективі та автономно. Виконує усі поставлені завдання.																				
4	Здобувач володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки. Сумлінно ставиться до виконання завдань. Вміє працювати з різними видами інформаційних джерел. Виконує переважну більшість поставлених завдань.																				
3	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Користується кількома групами інформаційних ресурсів. Допускається помилок.																				
1-2	Здобувач неякісно володіє знаннями. Не має достатніх навичок інформаційної культури. Відсутня системна підготовка до занять. Здобувач коротко доповнює своїх колег під час роботи на парі.																				
Кількість балів	Критерії оцінювання																				
16-20	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом. Дає повні і аргументовані відповіді на поставлені запитання. Доповнює і виправляє відповіді колег.																				
11-15	Здобувач у цілому володіє навчальним матеріалом. Допускає незначні помилки під час відповіді. Виконує переважну більшість поставлених завдань.																				
6-10	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом. Допускається помилок під час відповідей.																				
1-5	Здобувач володіє навчальним матеріалом частково. Допускається суттєвих помилок.																				
Політика курсу	Головною складовою політики курсу є дотримання академічної доброчесності у відповідності до вимог чинного законодавства України. Здобувачам вищої освіти необхідно системно підходити до підготовки занять, відвідувати лекції та семінарські заняття, вчасно виконувати завдання. Викладач зобов'язується якісно проводити заняття як в очному так і в дистанційному форматі та надавати інформаційно-методичний супровід.																				

Інформаційне забезпечення	Курс має електронний супровід через систему Google Classroom. <i>Додаткові ресурси для студентів:</i> Інститут археології НАНУ https://iananu.org.ua/ Журнал археологія URL: https://arheologia.com.ua Національний музей історії України URL: https://nmiu.org/ Спілка археологів України URL: http://vgosau.kiev.ua/ Archeology. National Geographic URL: https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/archaeolog Museo Nacional y Centro de investigación de Altamira URL: https://www.culturaydeporte.gob.es/mnaltamira/home.html Laténium Park and Museum of Archeology URL: https://latenium.ch/en/ The British Museum URL: https://www.britishmuseum.org/ UNESCO URL: https://whc.unesco.org/
Рекомендована література	1. <i>Археологія і давня історія країни</i>. Вип. 5. Археологія: від джерел до реконструкцій. Київ: ІА НАНУ, 2011. 2. <i>Археологія України за роки незалежності</i> /Відп. ред. Я. П. Гершкович, Д. С. Гречко. Київ: Інститут археології НАН України, 2022. 3. <i>Археологія України: курс лекцій</i>. /Л. Л. Залізняка, О. П. Моця, В. М. Зубар та ін.; за ред. Л. Л. Залізняка.— К: Либідь, 2005. 4. Бунятян К. П. <i>Давнє населення України</i>: навч. посіб. Київ: Либідь, 2003. 5. Винокур І. С., Телегін Д. Я. <i>Археологія України</i>. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2008. 6. Винокур О., Трубочанінов С. <i>Давня і середньовічна історія України</i>. Київ: Глобус, 1996. 7. <i>Давня історія України</i>. У 3-х т. /Голова ред. кол. П. П. Толочко. Київ: Наукова думка, 1997, 1998, 2000. 8. Залізняка Л. Л. Замість передмови. Проблеми науки в Україні та археології в НаУКМА. <i>Магістеріум. Археологічні студії</i>. №67. Київ, 2017 9. Залізняка Л. Л. <i>Стародавня історія України</i>. – Київ: Темпора, 2021. 10. <i>Історія цивілізації. Україна</i>. Том 1: Від кіммерійців до Русі (Х ст. до н. е. – IX ст.) / Упоряд. М. Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2020. 11. Козак Д. Н. <i>Етюди давньої історії України</i>. Київ: Інститут археології НАНУ, 2010. 12. Міхеев В. К., Шрамко Б. А. <i>Археологія залізного віку Східної Європи</i>. Харків: Каравела, 2000. 13. <i>Надчорномор'я: студії з історії та археології (з IX ст. до н.е. по XIX ст. н.е.)</i>. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2008. 14. Павленко Ю. В. <i>Історія світової цивілізації</i>. Київ: Либідь, 1996. 15. <i>І Всеукраїнський археологічний з'їзд: матеріали роботи</i> / [голов. ред. В. П. Чабай]. Київ: Інститут археології НАНУ, 2019 16. <i>Словник-довідник з археології</i>. /Від. ред. Н. О. Гаврилюк. Київ: Наукова думка, 1996. 17. Телегін Д. Я. <i>Нариси та замітки з археології</i>. Київ НКПІКЗ: Фенікс, 2007. 18. Чмихов М. О., Кравченко Н. М., Черняков І. Т. <i>Археологія та стародавня історія України</i>. Курс лекцій. – Київ: Либідь, 1992.